

Petrol Malvinasdan mı çıkacak Falkland Adalarından mı

Arjantinli futbolcuların açtığı "Falkland Adaları Arjantin'e aittir." yazılı pankart

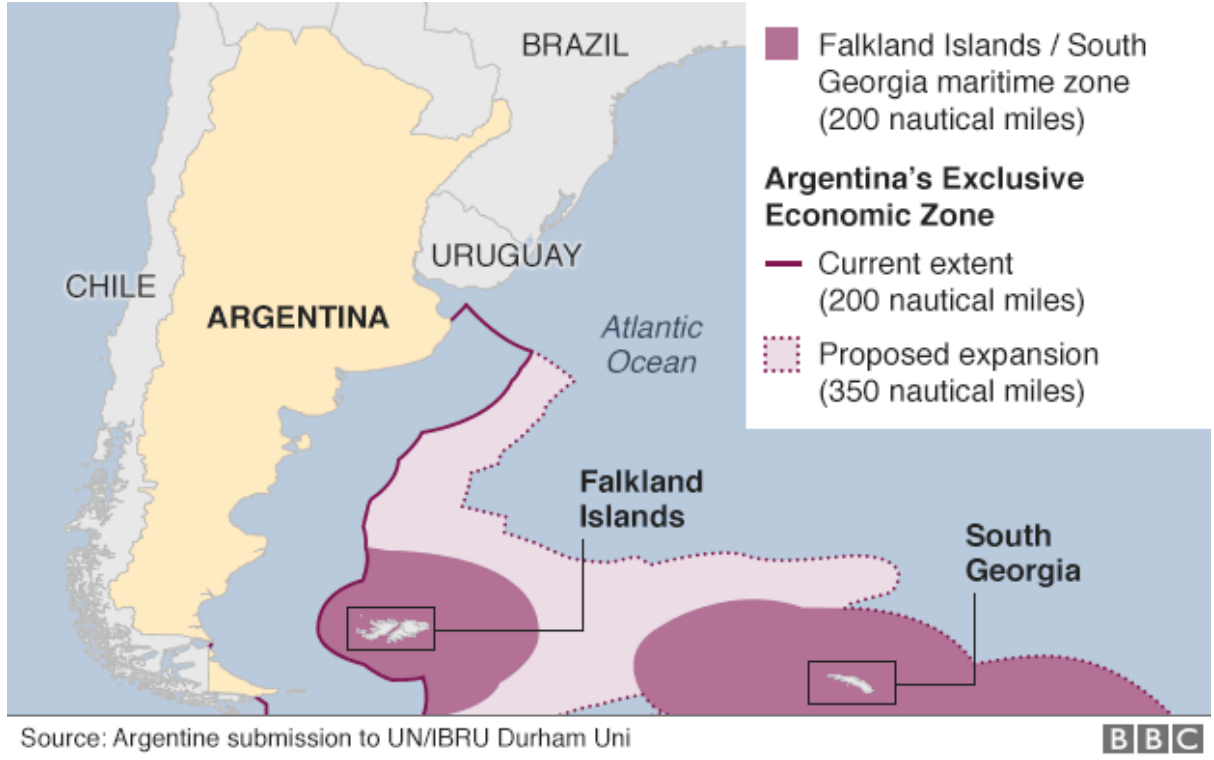
Arjantin ve İngiltere arasında oynanan Dünya Kupası yarı final maçında, Arjantinli futbolcuların sahaya Falkland (Malvinas) Adaları ile ilgili açtığı pankart, yıllardır küllendiği sanılan bir jeopolitik ateşi tekrardan dünya kamuoyunun gündemine taşıdı. Bu gerilim dalgasına, İngiltere'nin Batı Şeria'daki yasa dışı yerleşimcilere yönelik olası yaptırım kararlarına misilleme yapmak isteyen İsrail Ulusal Güvenlik Bakanı Itamar Ben-Gvir de dahil oldu. Ben-Gvir, Londra'yı "Arjantin halkının parasını çalmakla" suçlayarak adaların Arjantin'e ait olduğunu ilan etti ve diplomatik sahneye beklenmedik bir üçüncü aktör olarak girdi.

1982 yılında Arjantin'in, tarihsel olarak kendisine ait olduğunu savunduğu bu adaları askeri güçle kontrol altına almasıyla patlak veren Falkland Savaşı, İngiltere'nin bölgeye büyük bir donanma gönderip adaları geri almasıyla sonuçlanmıştı. Sadece 74 gün süren bu kısa ama kanlı çatışma, Arjantin kuvvetlerinin teslim olmasıyla sahada bitse de Buenos Aires yönetiminin adalar üzerindeki egemenlik iddiasını hiçbir zaman sonlandırmadı.

Günümüzde ise bu tarihi ihtilafın merkezinde artık sadece bayrak ve ulusal gurur değil, deniz tabanında yatan milyarlarca dolarlık hidrokarbon potansiyeli yer alıyor. Özellikle 2010'lu yılların başında, İngiliz menşeli petrol şirketlerinin (Rockhopper Exploration, Desire Petroleum vb.) başlattığı arama hamlesi süreci kökten değiştirdi. Kuzey Falkland Havzası'nda toplanan yoğun 2D ve 3D sismik verilerin ardından açılan arama kuyuları, bölgede ticari olarak üretilebilir aktif petrol sistemlerinin varlığını kanıtladı. 2010 yılında keşfedilen "Sea Lion" sahasında yüz milyonlarca varillik geri kazanılabilir petrol rezervi tespit edildi; devamında yapılan rezervuar değerlendirme kuyuları ve kuyu logu analizleri de sahanın yüksek ticari potansiyelini doğruladı.

Peki, uluslararası deniz hukukuna göre bu suların altındaki zenginlikler gerçekte kimin hakkı ve adaların ne kadarlık bir sınır yetkisi var? Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'ne (UNCLOS) dayanan İngiltere ve Falkland Adaları yerel yönetimi, adalardan itibaren 200 deniz miline (yaklaşık 370 km) kadar uzanan bir Münhasır Ekonomik Bölge (MEB) ve balıkçılık koruma alanı ilan etmiş durumda; petrol arama ve üretim bloklarını da bu fiili sınıra göre tahsis ediyor.

Arjantin'in uluslararası hukuktaki temel tezi ise jeolojik ve morfolojik bir gerçeğe yaslanıyor: Falkland Adaları ve çevre havzalar, yapısal ve stratigrafik olarak Patagonya kıta sahanlığının doğal bir uzantısıdır. UNCLOS'a göre kıyı devletleri, kıta sahanlıklarının doğal uzantısı üzerindeki deniz yatağı ve altındaki cansız kaynaklarda 350 deniz miline kadar egemen hak iddia edebilir. Arjantin, adaların doğrudan kendi kıta sahanlığı üzerinde oturduğunu, dolayısıyla İngiltere'nin tek taraflı çizdiği 200 millik MEB sınırının ve verdiği petrol lisanslarının hukuken geçersiz olduğunu savunuyor. Birleşmiş Milletler Kıta Sahanlığı Sınırları Komisyonu (CLCS) Arjantin'in genişletilmiş kıta sahanlığı raporunu teknik olarak geçerli bulsa da, Falkland çevresini taraflar arasında çözülmemiş bir egemenlik ihtilafı olarak niteleyip askıda bıraktı. Bu belirsizlik, Falkland çevresindeki hidrokarbon havzalarını hem deniz hukukunun hem de küresel enerji diplomasisinin en patlamaya hazır fay hatlarından biri kılmaya devam ediyor.

Tüm bu hukuki tartışmaların ve belirsizliklerin gölgesinde, 2010'larda temelleri atılan bu süreç 2026 yılı itibarıyla adeta bir kırılma noktasına ulaştı. İsraili Navitas Petroleum ile İngiliz Rockhopper Exploration ortaklığı, Sea Lion sahasında ilk petrolün 2028'de çıkarılmasını hedefleyen nihai yatırım kararını (FID) hayata geçirmek üzere 2026'da harekete geçti. Denizaltı üretim altyapısının kurulumu ve yüzer üretim, depolama ve tahliye platformu (FPSO) tedarik süreçleri hızlandırıldı. Ancak bu ticari atılım, Arjantin cephesinde benzeri görülmemiş bir hukuki ve siyasi karşı taarruza yol açtı. Javier Milei hükümeti, sahadaki operasyonları Arjantin egemenliğine karşı "açık ve mevcut bir tehlike" ilan ederek şirketlere, yöneticilerine ve tedarikçilerine genişletilmiş yaptırımlar uygularken; Eylül 2026'da Arjantin federal mahkemesi Sea Lion projesindeki tüm sondaj ve ticari üretim hazırlıklarının derhal durdurulmasına hükmetti. İngiltere ve proje ortakları ise Arjantin mahkemelerinin yargı yetkisini tanımamaya yola devam edeceklerini açıkladı.

İşte İsraili Bakan Itamar Ben-Gvir'in çıkışındaki büyük ironi ve absürtlük tam da bu noktada su yüzüne çıkıyor. Falkland sularındaki Sea Lion sahasını işleten, milyarlarca dolarlık yatırımı yöneten ve İngiliz lisanslarıyla projede aslan payına sahip olan ana operatör bizzat bir İsrail şirketi. Kendi ülkesinin en stratejik enerji şirketlerinden biri İngiliz koruması altında sahadan petrol çıkarmaya hazırlanırken, İsraili bir bakanın iç ve dış politika hezeyanlarıyla "Adalar Arjantin'indir, İngiltere Arjantin'in parasını alıyor" demesi; sahadaki ekonomik ve jeopolitik gerçeklerden ne kadar uzak ve üzerinde düşünülmemiş bir popülizm yaptığının en çarpıcı kanıtı olarak tarihe geçiyor.

Arjantin'in ve Falkland Adalarının 200 mil haklarının gösterimi

Tüm bu diplomatik fırtınanın ortasında sahadaki güncel gerçek şu: İngiltere ve proje ortakları, Sea Lion sahasını geliştirmek için bölgeye henüz fiili bir sondaj gemisi indirebilmiş değil. Güney Atlantik'in zorlu deniz şartları ve Arjantin'in tedarik zincirini hedef alan ağır yaptırım tehditleri, bölgeye sondaj kulesi getirmeyi ve FPSO lojistiğini kurmayı devasa bir operasyonel ve finansal riske dönüştürüyor. Asıl kilit soru ise şu: İngiltere'nin siyasi kalkanına güvenen şirketler üretim kuyularını açıp o ilk varil petrolü yüzeye çıkardığında Arjantin'in tavrı ne olacak? Buenos Aires yönetiminin 1982'deki askeri müdahale hatasını tekrarlaması pek olası görünmüyor; zira günümüzün deniz gücü dengeleri böyle bir askeri maceraya kapı aralamaz. Ancak Arjantin bu kez tam tersi bir strateji izleyerek savaşı uluslararası tahkimlere, sigorta şirketlerine ve tedarik gemilerine taşıyıp projeyi hukuki ve ticari olarak boğmayı deneyebilir. Öte yandan, masada çok daha pragmatik ve endüstrinin aşına olduğu bir çözüm var: Üretim Paylaşım Anlaşması (EPSA). Açık deniz operasyonlarının yüksek maliyetlerini ve risklerini minimize etmek adına, ihtilaflı suları bir "Ortak Geliştirme Bölgesi" ilan edip her iki devletin de royalti ve vergi geliri elde edeceği sınır aşan bir EPSA modeli kurmak, ticari olarak en rasyonel çıkış yolu. Fakat on yıllardır süren milliyetçi söylemlerin ardından, siyasi gururun mu yoksa petrolün kârlılığının mı galip geleceğini ve tarafların böylesi bir

enerji diplomasisine adım atıp atamayacağını sondaj matkabının deniz tabanına değeceği o ilk gün göreceğiz.